

ISSN 2077-4214

Ukraine NOW ua

Українська академія наук
Полтавський державний медичний університет

ВІСНИК ПРОБЛЕМ БІОЛОГІЇ І МЕДИЦИНИ

**BULLETIN OF PROBLEMS
IN BIOLOGY AND MEDICINE**

Випуск 2 (160)

DOI 10.29254
ISSN 2077-4214
E-ISSN 2523-4110

ВІСНИК ПРОБЛЕМ БІОЛОГІЇ І МЕДИЦИНИ BULLETIN OF PROBLEMS IN BIOLOGY AND MEDICINE

Український
науково-практичний журнал
засновано у листопаді 1993 року

ЖУРНАЛ
виходить 1 раз на квартал

Випуск 2 (160)

Рекомендовано до друку
Вченою радою
Полтавського державного
медичного університету
Протокол № 1 від 19.05.2021 р.

Включений до індексу цитування
Google Scholar.
Розміщений на онлайн-базах даних
CrossRef, Ulrichsweb, Proquest, DOAJ,
Index Copernicus.

Відповідно до постанови
президії ДАК України
від 11 жовтня 2000 р. №1-03/8,
від 13 грудня 2000 р. №1-01/10,
від 14.10.2009 р. №1-05/4,
від 29.09.2014 №1081,
від 07.05.2019 р. №612,
від 28.12.2019 р. №1643.
журнал пройшов перереєстрацію
і внесений до списку друкованих періодичних
видань, що включаються до переліку наукових
фахових видань України (Категорія Б),
в якому можуть публікуватися результати
дисертаційних робіт
на здобуття наукових ступенів

© ПДМУ (м. Полтава), 2021

Підписано до друку 17.06.2021 р.

Замовлення № 1921

Тираж 200 примірників

Біологія, медицина,
стоматологія, педіатрія

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

ЖДАН В. М., д. мед. н.
— головний редактор (м. Полтава)
ПРОНІНА О. М., д. мед. н.
— відповідальний секретар (м. Полтава)
БІЛАШ С. М., д. біол. н.
— відповідальний секретар (м. Полтава)
ЧАЙКОВСЬКИЙ Ю. Б., д. мед. н. (м. Київ)
КІКАЛІШВІЛІ Л. А., д. мед. н. (Тбілісі, Грузія)
ПОХОДЕНЬКО-ЧУДАКОВА І. О., д. мед. н. (Мінськ, Білорусь)
TIMO ULRICH, Prof. Dr. Med. Dr. PH. (Akkon, Germany)
MICHAL SARUC, Prof. Dr. Hab. (Wroclaw, Poland)

РЕДАКЦІЙНА РАДА

АВЕТІКОВ Д. С., д. мед. н. (м. Полтава)
БЕЗКОРОВАЙНА І. М., д. мед. н. (м. Полтава)
БЕЗШАПОЧНИЙ С. Б., д. мед. н. (м. Полтава)
БОБИРЬОВА Л. Є., д. мед. н. (м. Полтава)
БУМЕЙСТЕР В. І., д. біол. н. (м. Суми)
ГАСЮК П. А., д. мед. н. (м. Тернопіль)
ДЕЛЬВА М. Ю., д. мед. н. (м. Полтава)
ДУДЧЕНКО М. О., д. мед. н. (м. Полтава)
КАТЕРЕНЧУК І. П., д. мед. н. (м. Полтава)
ЛОБАНЬ Г. А., д. мед. н. (м. Полтава)
ЛУЦЕНКО Р. В., к. мед. н. (м. Полтава)
ЛЯХОВСЬКИЙ В. І., д. мед. н. (м. Полтава)
НЕБЕСНА З. М., д. біол. н. (м. Тернопіль)
НЕПОРАДА К. С., д. мед. н. (м. Полтава)
ОЛІЙНИК І. Ю., д. мед. н. (м. Чернівці)
ПОХИЛЬКО В. І., д. мед. н. (м. Полтава)
СКРИПНИКОВ А. М., д. мед. н. (м. Полтава)
СТАРЧЕНКО І. І., д. мед. н. (м. Полтава)
ТАРАСЕНКО К. В., д. мед. н. (м. Полтава)
ТКАЧЕНКО І. М., д. мед. н. (м. Полтава)
ТКАЧЕНКО П. І., д. мед. н. (м. Полтава)
УДОД О. А., д. мед. н. (м. Краматорськ)
ФЕДОНЮК Л. Я., д. мед. н. (м. Тернопіль)
ШКУРУПІЙ Д. А., д. мед. н. (м. Полтава)

ВІСНИК ПРОБЛЕМ БІОЛОГІЇ І МЕДИЦИНИ

ЗАСНОВНИКИ:

Українська академія наук (м. Київ)
Полтавський державний медичний університет (м. Полтава)
Порядковий номер випуску і дата його виходу в світ:
Випуск 2 (160) від 25.06.2021 р.

Адреса редакції:

36011, м. Полтава, вул. Шевченка, 23, ПДМУ
кафедра клінічної анатомії і оперативної хірургії
Свідоцтво про Державну реєстрацію:
КВ №10680 від 30.11.2005 р.

Відповідальний за випуск: О. М. Проніна

Технічний секретар: Я. О. Олініченко

Комп'ютерна верстка: А. І. Кушпільов

Художнє оформлення та тиражування: Ю. В. Мирон

Інформаційна служба журналу:

м. Полтава, тел. (0532) 60-95-84, 60-96-12, (050) 668-68-51,
(098) 202-34-31

Зміст / Contents

ПАМ'ЯТНІ ДАТИ		
Білаш С. М., Скрипнікова Т. П., Скрипніков А. М., Скрипніков П. М., Проніна О. М., Половик О. Ю., Пирог – Заказнікова А. В., Коптев М. М., Білич А. М. Життєвий та творчий шлях М.С. Скрипнікова: через призму життя	9	Bilash S. M., Skrypnikova T. P., Skrypnikov A. M., Skrypnikov P. M., Pronina O. M., Polovik O. YU., Pyroh – Zakaznikova A. V., Koptev M. M., Bilych A. M. Life and creative way M.S. Skripnikov: through the prism of life
ЮВІЛЕЙНІ ДАТИ		
Півторак В. І., Гнатюк М. С., Вовк О. Ю. Слободян Олександр Миколайович, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії Буковинського державного медичного університету МОЗ України (до 50-річчя від дня народження)	11	Pivtorak V. I., Hnatyuk M. S., Vovk O. Yu. Slobodyan Oleksandr Mykolayovych, Doctor of Medical Sciences, Professor, Head of the Department of Anatomy, Clinical Anatomy and Operative Surgery Bukovynian State Medical University Ministry of Health of Ukraine (The 50th anniversary of birth)
Свінцицька Н.Л., Гринь В.Г., Білаш В.П., Пілюгін А.В., Устенко Р. Л., Каценко А. Л., Литовка В. В. Професор Шерстюк Олег Олексійович	13	Svintsytska N. L., Hryn V. H., Bilash V. P., Pilyuhin A. V., Ustenko R. L., Katsenko A. L., Lytovka V. V. Professor Sherstyuk Oleg Oleksiyovych
ОГЛЯДИ ЛІТЕРАТУРИ		
Вастьянов Р. С., Козішкурт О. В., Голубятников М. І., Камаралі А. О. Можливі патогенетичні підходи до лікування гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-COV-2	14	Vastyanov R. S., Kozishkurt O. V., Golubyatnikov M. I., Kamarali A. O. Possible pathogenetic approaches to the treatment of acute respiratory disease COVID-19 caused by coronavirus SARS-COV-2
Гриценко К. С. Аденовірусна інфекція, як етіологічний чинник гострої діареї	19	Hrytsenko K. S. Adenovirus infection as an etiological factor of acute diarrhea
Єрошенко Г. А., Донець І. М., Шевченко К. В., Григоренко А. С., Рябушко О. Б., Клепєць О. В. Структурні особливості легень щурів та їх ремоделювання після дії різних екзогенних чинників	26	Yeroshenko G. A., Donets I. M., Shevchenko K. V., Grigorenko A. S., Ryabushko O. B., Klepets O. V. Structural features of rat lungs and their remodeling after the action of various exogenous factors
Іщенко О. В., Єфіменко А. О., Андріяшина О., Кошова І. П., Степанський Д. О. Стратегії виживання <i>Pseudomonas Aeruginosa</i> в дихальних шляхах при муковісцидозі (огляд літератури)	29	Ishchenko O. V., Efimenko A. O., Andriashyna O., Koshova I. P., Stepanytskyi D. O. Survival strategies of <i>Pseudomonas Aeruginosa</i> in the respiratory tract in cystic fibrosis (literature review)
Нефьодова О. О., Шевченко О. С., Гальперін О. І., Шевченко І. В., Башта І. Г., Баклунов В. В. Оцінка впливу кадмію на розвиток кістково-хрящової патології та роль сукцинатів в корекції Cd-індукованої цитотоксичності (огляд літератури)	34	Nefodova O. O., Shevchenko O. S., Halperin O. I., Shevchenko I. V., Bashta I. G., Baklunov V. V. Assessment of the influence of cadmium on the development of bone and cartilaginous pathology and the role of succinates in the correction of Cd-induced cytotoxicity (literature review)
Нефьодова О. О., Янушкевич К. С., Кушнарєва К. А., Колосова І. І., Великодна-Танасійчук О. В., Адегова Л. Я. Патофізіологічні, гістологічні, гістохімічні та клінічні аспекти гепатотоксичності, спричиненої інтоксикацією сполуками свинцю і кадмію (огляд літератури)	39	Nefodova O. O., Yanushkevych K. S., Kushnaryova K. A., Kolosova I. I., Velykodna-Tanasiychuk O. V., Adegova L. Y. Pathophysiological, histological, histochemical and clinical aspects of hepatotoxicity caused by intoxication of lead and cadmium compounds (literature review)
Островська С.С., Писаревська І. А., Деев В. В., Баклунов В. В., Стрижак О. В., Кравченко М. К., Великодна О. В. Індукція окисного стресу як елемент токсичності кадмію	44	Ostrovskaya S. S., Pisarevskaya I. A., Deev V. V., Baklunov V. V., Strizak O. V., Kravchenko M. K., Velikodna O. V. Induction of oxidative stress as an element of cadmium toxicity
Сакевич В. Д., Трибрат Т. А., Боряк В. П., Козакевич О. Б., Ляховська Н. В. Комплексна гериатрична оцінка. Сучасні виклики. 2 частина	48	Sakevych V. D., Trybrat T. A., Boryak V. P., Kozakevich O. B., Liakhovska N. V. Comprehensive geriatric assessment. Modern challenges. Part 2
Срібна В. О., Лібак Ю. В., Вознесенька Т. Ю., Блашків Т. В. Первинна недостатність яєчників як старіння яєчників (огляд літератури)	52	Sribna V. O., Libak Y. V., Voznesenska T. Y., Blashkiv T. V. Primary ovarian insufficiency as ovarian aging (literature review)
Ханюков О. О., Сапожниченко Л. В., Гетман М. Г., Івчина Н. А., Бульба П. А. Особливості ведення вагітності та проведення скринінгу гіперглікемії у вагітних під час пандемії COVID-19	55	Khanyukov O. O., Sapozhnychenko L. V., Getman M. G., Ivchyna N. A., Bulba P. A. Features of pregnancy management and screening of hyperglycemia in pregnant women during pandemic COVID-19

Горзов Л. Ф., Романов Г. О. Тонзилігенні аспекти хронічного герпетичного стоматиту	295	Gorzov L. F., Romanov G. O. Tonsilogenic aspects of chronic herpetic stomatitis
Камінська М. В. Порушення метаболізму у тканинах пародонта за умов поєднаної дії ксенобіотиків та корекція виявлених порушень	298	Kaminska M. V. Metabolic disorders in the periodontal tissues in case of combined use of xenobiotics and correction of detected disturbances
Каськова Л. Ф., Дрозда І. І., Уласевич Л. П. Швидкість саливації і в'язкість ротової рідини у підлітків 15-18 років з різним ступенем активності карієсу	303	Kaskova L. F., Drozda I. I., Ulasevych L. P. Speed salivation and viscosity of the oral fluid in teenagers 15-18 years old with varying degrees of activity caries
Костенко С. Б. Модифікація підходів до препарування зубів під ортопедичні конструкції шляхом вдосконалення принципу цільового простору препарування та реставрації	307	Kostenko S. B. Tooth preparation approaches modification for orthopedic structures by improving the principle of the target space of preparation and restoration
Назаренко З. Ю., Дудченко О. Ю., Ткаченко І. М., Браїлко Н. М., Ляшенко Л. І. Клінічні особливості відновлення втраченого пришийкового дентину кукси зуба за допомогою текучого композиційного матеріалу	312	Nazarenko Z. Y., Dudchenko O. Y., Tkachenko I. M., Brailko N. M., Lyashenko L. I. Clinical features of restoration of the lost cervical dentin of a stump of a tooth by means of a fluid composite material
Петрушанко В. М., Лобач Л. М., Ляшенко Л. І., Браїлко Н. М., Ткаченко І. М. Особливості будови твердих тканин зуба в регіоні з підвищеним рівнем фтору в питній воді	315	Petrushanko V. M., Lobach L. M., Lyashenko L. I., Brailko N. M., Tkachenko I. M. Features of the structure hard tissues of the tooth in a region with high levels of fluoride in drinking water
Походенько-Чудакова І. О., Максимович Є. В., Кузнецов Я. О. Аналіз дослідження гепатотоксичності 2% розчину лідокаїну гідрохлориду при різному числі введення в експерименті	320	Pohodenko-Chudakova I. O., Maksimovich E. V., Kuznetsov Y. O. Analysis of the study of 2% lidocaine hydrochloride solution hepatotoxicity at various number of injections in the experiment
Походенько-Чудакова І. О., Флер'янович М. С., Кузнецов Я. О. Порівняльна оцінка динаміки площі запального інфільтрату у пацієнтів з фурункулами щелепно-лицьової ділянки та шиї при різних підходах до комплексного післяопераційного лікування	323	Pohodenko-Chudakova I. O., Fleryanovitch M. S., Kuznetsov Y. O. Comparative assessment of dynamics of inflammatory infiltrate area in patients with boils in maxillofacial area and neck with different approaches to complex postoperative treatment
Чепурний Ю. В., Черногорський Д. М., Жуковцева О. І., Копчак А. В. Порівняльний аналіз відповідності передопераційного планування та післяопераційного результату при заміщенні дефектів вилицевого комплексу та орбіти з використанням пацієнтспецифічних імплантатів	327	Chepurny Y. V., Chernohorskiy D. M., Zhukovtseva A. I., Kopchak A. V. Comparative analysis of the correspondence between preoperative planning and surgical outcome in zygomatic complex and orbit defects management with patient-specific implants
Шевченко В. К., Мельник В. Л., Костиренко О. П., Силенко Ю. І. Морфологічне обґрунтування ефективності фотодинамічної терапії в комплексному лікуванні хронічного генералізованого пародонтиту	331	Shevchenko V. K., Melnik V. L., Kostyrenko O. P., Silenko Y. I. Morphological foundation of the effectiveness of photodynamic therapy in the complex treatment of chronic generalized periodontitis
ФІЗІОЛОГІЯ		
Басиста К. І., Родинський О. Г., Гузь Л. В. Оцінка рівня тривожності щурів різного віку за умов експериментальної гіперглікемії	336	Basysta K. I., Rodinskiy A. G., Guz L. V. Assessment of anxiety level of rats of different age under experimental hyperglycemia
Дичко Д. В., Дичко О. А., Дичко В. В., Радзієвський П. О., Радзієвська М. П., Бобирев В. Є., Зіновієв О. М., Мельник І. М. Вплив поетапного комплексу реабілітаційних фізичних вправ на реактивну відповідь нейтрофілів гранулоцитів периферичної крові дітей віком 7-10 років із патологією зору	339	Dychko D. V., Dychko O. A., Dychko V. V., Radziievskii P. O., Radziievska M. P., Bobyrev V. Ye., Zinoviev O. M., Melnyk I. N. Influence of the phased complex of rehabilitation exercises on the reactive response of neutrophil granulocytes of peripheral blood in the children with visual pathology
Дичко О. А., Дичко В. В., Клименко Ю. С., Дичко Д. В., Зіновієв О. М. Рівень фізичної працездатності і стан киснево-транспортної системи у дітей зі сколіозом	343	Dychko O. A., Dychko V. V., Klymenko Y. S., Dychko D. V., Zinoviev O. M. The level of physical working capacity and condition of oxygen transport system in children with scoliosis
Рустамова Т. В. Показники впливу ситуативного збудження екзаменаційного стресу у студентів III курсу із сангвінічним типом темпераменту	346	Rustamova T. V. Indicators of the influence of situative excitation of examination stress in students of the III course of the sanguine type of temperament

ТОНЗИЛОГЕННІ АСПЕКТИ ХРОНІЧНОГО ГЕРПЕТИЧНОГО СТОМАТИТУ

ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (м. Ужгород)

lidmyla.horzov@uzhnu.edu.ua

Зв'язок роботи з науковими темами, планами, програмами. Робота виконана відповідно НДР ДВНЗ «УжНУ» «Впровадження сучасних стоматологічних матеріалів та технологій в стоматологічну практику», номер держреєстрації 0119U102057.

Вступ. Основним завданням медицини будь-якої держави є збереження здоров'я нації. Вчені України, у доволі важких економічних умовах, продовжують розвивати практичну медицину, зокрема стоматологію.

Останні десятиліття відмічені маніфестацією коморбідних станів серед населення України, які пов'язані із розповсюдженням хронічних інфекційних захворювань [1], зокрема ротоглотки. Запальні процеси ротоглотки різного генезу привертають увагу не лише оториноларингологів, а і стоматологів в наслідок супроводження їх наявністю хронічної герпетичної інфекції (ХГІ). Окрім того, треба відзначити, що дані різних авторів, нажалі, констатують неухильне зростання розповсюдженості цієї патології. ХГІ, за даними ВООЗ, інфіковано майже 95% населення планети і тому цей вид інфекції на сьогодні становить актуальну проблему для охорони здоров'я. [2].

Вірус простого герпесу (ВПГ) при інфікуванні людини можна виявити в різних секретах, зокрема в носоглотковому слизу, а найвища його концентрація виявляється при маніфестних формах інфекції. Навіть безсимптомний перебіг супроводжується наявністю збудника в тих же біологічних матеріалах, але у менших концентраціях. Чисельні дослідження довели, що навіть за відсутності клінічної симптоматики, ВПГ виявляється у середовищі носоглотки у 5% дорослих людей [3, 4, 5]. Треба підкреслити, що герпетична інфекція (ГІ) має доволі різноманітну клініку, іноді важкий перебіг, часто рецидивує, особливо у людей з імунodefіцитними станами [6, 7, 8, 9].

Останні десятиліття відзначились зростанням інфекційних хвороб, особливо вірусної етіології та посіданням одних з провідних місць серед захворювань людини. Соціально-економічні умови, погіршення екологічної ситуації сприяють обтяженню перебігу більшості інфекційних хвороб навіть зі смертельним наслідком. А результати ретроспективного аналізу ВООЗ (WHO, 2004) констатують, що інфекційні стани займають друге місце серед основних причин смертності. Щодо України, то в країні щороку інфекційні хвороби забирають життя близько 20 тисяч наших співвітчизників, що в десятки, а щодо деяких хвороб, в сотні разів вище, ніж у високорозвинутих країнах Європи [1].

Зацікавленість та тривогу вітчизняних науковців викликає процес неухильного зростання захворюваності на ХГІ, одним з клінічних варіантів якої є хронічний герпетичний стоматит (ХГС). На жалі в Україні відсутня обов'язкова реєстрація патології, спричиненої вірусом простого герпесу (ВПГ), у зв'язку із чим встановити рівень захворюваності на ХГІ практично не є можливим [10]. Треба відмітити, що саме ВПГ-1

частіше уражає респіраторні органи та органи ротової порожнини [11, 12].

Відомо, що одними з найбільш частих проявів первинної інфекції при наявності ВПГ-1 є гінгівіт, фарингіт, тонзиліт, які частіше діагностуються у дітей та осіб молодого [13].

Під терміном «рекурентний тонзиліт» (РТ) розуміють інфекційно – алергічне захворювання всього організму, коли при цьому спостерігається розвиток хронічного запалення лімфоїдного апарату глотки, зокрема піднебінних мигдалин [14, 15].

Розвиток коморбідності в організмі людини при поєднанні хронічного перебігу ХГС і РТ спонукає науковців щодо дослідження особливостей перебігу та механізмів розвитку цих патологій. Результати досліджень ВООЗ говорять, що більше 100 соматичних захворювань мають прямий зв'язок із наявністю РТ.

На сьогодні немає лаконічних діагностичних критеріїв, що встановлюють коли саме піднебінні мигдалики (ПМ), яким властиві корисні функції в організмі, стають осередком інфекції і сприяють розвитку патологій інших органів і систем. Тож іще однією актуальною проблемою в цьому сенсі, є пошук діагностичних прийомів, які базуються на сучасних знаннях про патогенез РТ [16, 17, 18, 19].

Розвиток коморбідного стану при поєднанні ХГС та патології ПМ із чисто отоларингологічної проблеми все більш стає клініко-імунологічною. Піднебінні мигдалики беруть участь у формуванні бар'єру в слизових оболонках дихальних шляхів, чинять тканинний контроль та адаптацію до харчових антигенів. Тому ця проблема набуває загально медичної значущості [20]. Загально медичною ця проблема є також з причин дуже частих ускладнень РТ, особливо у хворих із ХГІ. Фахівці відзначають, що не рідко тонзиліти мають вірусне походження, коли в якості збудника виступають аденовіруси та герпесвіруси [21], що може викликає рецидиви ХГС.

Часто РТ мають первинно хронічний, затяжний перебіг та часті рецидиви. При цьому використання традиційних методів лікування часто є не ефективним, що спонукає лікарів, зокрема стоматологів, враховувати стан системи імунітету і розглядати її як ключову ланку патогенезу в розвитку запалення у ПМ [22], особливо коли воно поєднується із ХГІ. Тож, як лікар-стоматолог так і оториноларинголог стикаються із станом порочного кола. Перервати таке порочне коло дуже важко, враховуючи специфіку перебігу обох захворювань у такому специфічному середовищі як порожнина рота (ПР).

Тож можна зробити висновок про те, що особи із ХГС на тлі РТ формують велику групу ризику з огляду на потенційний розвиток у них багатьох важких соматичних порушень. Ця категорія хворих вимагає підвищеної уваги до себе, як оториноларингологів, так і стоматологів.

Таблиця 1 – Розподіл пацієнтів в контрольній групі дослідження згідно віку та статі

Група дослідження	Стать				Вік					
	Чол.		Жін.		18-26		27-35		36-44	
	Абс. знач.	(%)	Абс. знач.	(%)	Абс. знач.	(%)	Абс. знач.	(%)	Абс. знач.	(%)
КГ, n=25	15	60	10	40	7	28	8	32	10	40

Таблиця 2 – Розподіл хворих на ХГС на тлі РТ в групах дослідження згідно віку та статі

Групи дослідження	Стать				Вік					
	Чол.		Жін.		18-26		27-35		36-44	
	Абс. знач.	(%)	Абс. знач.	(%)	Абс. знач.	(%)	Абс. знач.	(%)	Абс. знач.	(%)
ОГ, n=30	13	20,00	17	26,15	10	15,38	12	18,46	8	12,32
ГП, n=35	20	30,77	15	23,08	12	18,46	13	20,00	10	15,38
Всього, n=65	33	50,77	32	49,23	22	33,84	25	38,46	18	27,70

Мета роботи – визначення гендерних і вікових відмінностей у пацієнтів з хронічним герпетичним стоматитом на тлі рекуррентного тонзиліту.

Об'єкт і методи дослідження. В процесі обстеження 236 осіб, було відібрано 90 пацієнтів (чоловіків та жінок) віком від 18 до 44 років згідно клініко-анамнестичних даних. Для оцінки лікування хронічного герпетичного стоматиту у пацієнтів із рекуррентним тонзилітом розробленим лікувально-профілактичним комплексом пацієнти розподілені на групи: контрольна група (КГ), в яку увійшли практично здорові особи (n=25) і дві групи хворих із хронічним герпетичним стоматитом на тлі рекуррентного тонзиліту – № 1 – основана (n=30) та група порівняння – № 2 (n=35). Розподіл хворих проводився також згідно вікового та гендерного складу. Пацієнти включалися у групи досліджень за добровільною інформованою згодою.

Результати досліджень підлягали статистичній обробці при використанні програмних пакетів Microsoft Excel XP, Statistica 6.0. В таблицях дані представлені у вигляді абсолютних значень та відсоткового показника.

Результати дослідження та їх обговорення. На першому етапі роботи, яка полягала в оцінці частоти зустрічаємості хронічного герпетичного стоматиту на тлі рекуррентного тонзиліту обстеження пацієнтів проводилось, як стоматологами, так і оториноларинго-

гами та лікарями-інфекціоністами. Напередодні лікарем-оториноларингологом був встановлено діагноз рекуррентного тонзиліту, а від лікаря-інфекціоніста отримано документальне підтвердження наявності у відібраних хворих на ХГП.

В результаті аналізу отриманих даних у сформованих групах гендерних відмінностей не було. У КГ (n=25) чоловіків було 15 осіб, що складало 60%, жінок – 10 осіб, що складало 40% (табл. 1).

В ОГ (n=30) жінок було 17 осіб, що складало 26,15%, а чоловіків – 13 осіб, що відповідало 20,00%. У ГП (n=35) переважали чоловіки – 20 осіб, що становило 30,77%, та 15 жінок що складало 23,08% (табл. 2).

Якщо враховувати особливості імунної відповіді на місцевому та системному рівні у таких пацієнтів, то певно гендерні питання не мають будь-яких переваг. Хоча дослідження деяких авторів при аналізі гендерних особливостей поширеності хронічного тонзиліту, зокрема у дітей, за останнє десятиліття свідчать на користь переважання захворювання у дівчаток, що, можливо, пов'язано з впливом жіночих статевих гормонів [23].

Віковий склад у групах дослідження мав певні відмінності. Аналізуючи вік досліджуваних пацієнтів відмічалась наочна перевага у певних вікових проміжках. Так у всіх групах хворих у віковому проміжку 18-26 роки було 22 пацієнта (33,84%). Проміжок 27-35 років – 25 пацієнтів (38,46%), тоді як у проміжку 36-44 років було 18 пацієнтів (27,70%).

Щодо результатів вікового складу пацієнтів із РТ, то літературні джерела мають дані лише щодо дитячого віку і свідчать про пік розвитку тонзилітів у віці 12-14 років. Скоріше за все питанню вікової переваги у тонзиліті РТ не приділялось певної уваги.

Висновки. Отримані дані свідчать, що розвиток коморбідного стану, пов'язаного із наявністю поєднання ХГП із патологією ПМ, достатньо розповсюджений. Гендерні відмінності у зустрічаємості хронічного герпетичного стоматиту на тлі рекуррентного тонзиліту на сьогодні не існує.

Перспективи подальших досліджень. Результати проведених досліджень потребують подальшого розгляду питань щодо переваги вікового проміжку 27-35 років у пацієнтів із ХГС на тлі РТ.

Література

- Smilyans'ka MV. Persystuyucha herpesvirusna infektsiya: rol' pry sotsial'no znachushchykh zakhvoryuvannyakh v Ukraini. *Annals of Medicine*. 2009;3:44-48. [in Ukrainian].
- Kryuchko TO, Kinash YuM. Aktual'ni pytannya likuvannya herpetychnoy infektsiyi u ditey. *Perynatolohyya y pedyatryya*. 2006;3(27):95-98. [in Ukrainian].
- Izvin AI, Katayeva LV. Mikrobnyy peyzazh slizisty obolochki verkhnykh dykhatel'nykh putey v norme i patologi. *Vestnik otorinolaringologii*. 2009;2: 64-68. [in Russian].
- Krendeliev MS. Problema bioplonkoobrazovaniya pri tonzillite. *Sovremennyye problemy nauki i obrazovaniya*. 2016;2(65):52-55. [in Russian].
- Martynova AV, Karpishchenko SA, Svistushkin S.M. Osobennosti molekulyarno-epidemiologicheskoy diagnostiki neinvazivnykh stanov S. Pneumonia. *Rossiyskaya otorinolaringologiya*. 2007;3:88-90. [in Russian].
- Bida AV, Romanova YuH. Stan mistsevoho imunitetu u patsiyentiv z khronichnoyu herpetychnoyu infektsiyeyu pry planuvanni dental'noy implantatsiyi. *Zb. nauch. prats'. Vyp. 12 Pytannya eksperymental'noyi ta klinichnoyi stomatolohiyi*; 2016; Kharkiv: KHNMU; 2016. s. 40-44. [in Ukrainian].
- Hevkalyuk NA. Immunobiologichni aspekty patohenezu, profilaktyka ta likuvannya urazhen' slyzovoy obolonky porozhnyny rota i sluznitsy zaloz u ditey pry hrypi ta inshykh respiratornykh virusnykh infektsiyakh [dysertatsiya]. *Odesa: Derzh. ustanova «In-t stomatolohii Nats. akadem. nauk Ukrainy»*; 2015. 429 s. [in Ukrainian].
- Cheever A, Hoffmann K, Wynn T. Immunopathology of Schistosomiasis mansoni in mice and men. *Immunol. Today*. 2000;21:465-468.
- Frucht D, Fukao T, Bogdan C. IFN-γ production by antigen-presenting cells: mechanisms emerge. *Trends Immunol*. 2001;22:556-560.
- Popova OI. Kliniko-eksperymental'ne obgruntuvannya zastosuvannya amizonu ta bififormu u kompleksnomu likuvanni herpetychnykh stanov tytiv u ditey i doroslykh [dysertatsiya]. *Odesa: Instytut stomatolohiyi AMN Ukrainy*; 2006. 22 s. [in Ukrainian].
- Dyudun AD, Polion NN, Polishko TN, Nagorny AE, Dovbysh SA, et al. Herpesvirusnaya ynfektsiya: sovremennyye aspekty klinicheskoy diagnostiki y lecheniya. *Klinichna imunolohiya. Alerholohiya. Imunolohiya*. 2007;2(7):55-59. [in Russian].

- A, Zudin AB. Gerpetsicheskaya infektsiya: osobennosti techeniya, diagnostika, problemy lekarstvennoy rezistentnosti. Vestn. 2000;3:10-16. [in Russian].
- Proyavleniya gerpetsicheskoy infektsii v polosti rta: uchebnoye posobiye. Irkutsk: IGMU; 2011. 44 s. [in Russian].
- urin VA, Shchetin YeV, Karpov VP, Yenin IV. Mikroflora nebnnykh mindalin pri khronicheskom tonsillite. Vestnik otorinolaring. 4);21-22. [in Russian].
- Ye. Khronicheskiy tonsillit i yego bakterial'nyye vzbuditeli. Kremlovskaya meditsina. Klinicheskiy vestnik. 2013;2:206-212. [in Russian].
- SM. Stan makrofahal'noyi monotsytuyuchoyi systemy u khvorykh na khronichnyy tonsylyt. Ukrayins'kyy medychnyy al'manakh. 39. [in Ukrainian].
- SM. Dynamika pokaznykiv interferonu u khvorykh na khronichnyy tonsylyt. Zhurnal vushnykh, nosovykh i horlovykh khvorob. 39. [in Ukrainian].
- I, Mel'nykov OF, Sambur MB. Porivnyal'ne vyvchennya vplyvu dializabel'nykh fraktsiy z limfotsytiv pidnebinnykh myhdalykiv na entri klityny krovi in vitro ta limfoidnu tkanynu in vivo u LOR-khvorykh za danymy traditsiynykh doslidzhen' ta pokaznykamy rnoyi diahnozyky. Zhurnal vushnykh, nosovykh i horlovykh khvorob. 2005;3:12-18. [in Ukrainian].
- Kliniko-immunologicheskiye aspekty khronicheskogo tonsillita [dysertatsiia]. Moskva: Moskovskiy nauchno-issledovatel'skiy in-rla i nosa; 1996. 23 s. [in Russian].
- Zabolotnyy DI, Kishchuk VV, Bredun AYU, Ryl'skaya OG. Immunologiya khronicheskogo tonsillita. Kyiv: Logos; 2017. 200 s. [in Ukrainian].
- A, Pavlovich SM, Zakharenko VF, Krumgol'ts YuP. Ostryye tonsillity u infektsionnykh bol'nykh. Zhurnal infektologii. 2011;3(4):84-90. [in Russian].
- omantsov MG, Mel'nikova IYu. Antivirusnyye preparaty v praktike pediatri: spravochnik praktikuyushchego vracha. M.: GEO-2013. 340 s. [in Russian].
- rastnyye i tendenyi osobennosti rasprostranennosti khronicheskogo tonsillita u detey. Meditsinskiy Sovet. 2015;1:18-21. DOI: 10.21518/2079-701X-2015-1-18-21. [in Russian].

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ХРОНІЧНОГО ГЕРПЕТИЧНОГО СТОМАТИТУ

Ф., Романов Г. О.

На сучасному етапі розвитку стоматології все частіше на перший план виступають питання зв'язків, особливо коли мова йде про хронічні стани. Первинно хронічні осередки, навіть за локалізації призводять до формування пре- та коморбідних станів. Локація осередків в такому спередовищі, як ротова порожнина формує стійку коморбідність організму, яка поглиблюється при хронічного та вірусного чинників. До таких патологічних осередків належать хронічні захворювання хронічний герпетичний стоматит, який є одним з проявів хронічної герпетичної інфекції та рекуліт, який, як правило, носить мікробний характер. Дослідження щодо маніфестації рекурентного стоматитом та гендерному сенсі не має означених меж та переваг. У зв'язку із цим визначення гендерних переваг при такому коморбідному стані на сьогодні для стоматологів є актуальним питанням.

Дослідження стало визначення гендерних і вікових відмінностей у пацієнтів з хронічним герпетичним стоматитом на тлі рекурентного тонзиліту

Всього 236 осіб, для оцінки лікування хронічного герпетичного стоматит у пацієнтів з рекурентним стоматитом лікувально-профілактичним комплексом відібрано 90 пацієнтів (чоловіків і жінок) у віці 18-44 років, які розподілені на групи: контрольна група (КГ), до якої увійшли практично здорові особи з хронічним герпетичним стоматитом на тлі рекурентного тонзиліту – основна група порівняння (ГП) (n=35). В оцінці частоти зустрічаємості хронічного герпетичного стоматит на тлі тонзиліту приймали участь стоматологи, оториноларингологи та лікарі-інфекціоністи.

Отриманих даних показав, що серед пацієнтів гендерних відмінностей не було. В той же час досліджень у цьому напрямку.

Ключові слова: хронічний герпетичний стоматит, хронічна герпетична інфекція, рекурентний тонзиліт.

GENERIC ASPECTS OF CHRONIC HERPATIC STOMATITIS

Ф., Романов Г. О.

At the present stage of development of dentistry, the issues of interdisciplinary connections are increasingly coming to the fore, especially when it comes to chronic conditions. Initially, chronic foci, even under conditions of localization, lead to the formation of pre- and comorbid states. The location of the cells in such a specific environment as the oral cavity forms a stable comorbidity of the organism, which is deepened by a combination of viral factors. Such pathological foci include chronic diseases of the oropharynx: chronic herpetic stomatitis, which is one of the manifestations of chronic herpes infection and recurrent tonsillitis, which is usually microbial in nature. Research on the manifestation of recurrent tonsillitis in the age and gender sense has no definite limits and therefore, determining the gender and age preferences in such a comorbid condition is an urgent issue for dentistry.

The study was to determine gender and age differences in patients with chronic herpetic stomatitis on the background of recurrent tonsillitis.

In total, 236 persons, for the assessment of treatment of chronic herpetic stomatitis on the background of recurrent tonsillitis with a therapeutic and prophylactic complex, 90 patients (men and women) aged 18 to 44 years were selected to evaluate the treatment of herpetic stomatitis in patients with recurrent tonsillitis, which were divided into groups: control group (CG), which included almost healthy individuals (n=25) and two groups of patients with chronic herpetic stomatitis on the background of recurrent tonsillitis – the main group (OG) (n=30) and the comparison group (GP) (n=35). Dentists, otolaryngologists and infectious disease physicians participated in the assessment of the incidence of chronic stomatitis on the background of recurrent tonsillitis.

The data showed that there were no gender differences among patients. At the same time, the predominance of patients aged 27-35 years was observed in the groups. The obtained data determined the need for further research in this direction.

Key words: chronic herpetic stomatitis, chronic herpetic infection, recurrent tonsillitis.

Рецензент – проф. Гасюк П. А.
Стаття надійшла 10.06.2021 року

ДО ВІДОМА АВТОРІВ ЖУРНАЛУ «ВІСНИК ПРОБЛЕМ БІОЛОГІЇ І МЕДИЦИНИ»

верситет

журналі публікуються роботи з усіх розділів сучасної клінічної і експериментальної медицини, присвячені фундаментальним проблемам біології, біохімії, фізіології, біотехнології, екології і стоматології.

стаття повинна відбивати сучасний стан розробки досліджуваної проблеми, містити нові результати дослідження, **перспективи подальших розробок у даному напрямку**. Стаття має бути аргументованими відповідним ілюстративним матеріалом.

до журналу приймаються статті, які містять такі необхідні елементи: шифр УДК, назва статті, прізвища авторів; назва установи та місто: дані про **зв'язок публікації з плановими науково-дослідними роботами** (з наведенням номеру держреєстрації).

формулювання проблеми у загальному вигляді: аналіз останніх (за 10 років) досліджень та публікацій, пов'язаних з даною проблемою і на які спирається автор; визначення невирішених частин загальної проблеми.

Методи дослідження

Результати дослідження та їх обговорення

Висновки або підсумки

Перспективи подальших розробок у даному напрямку

Література

Текст статті українською та англійською мовами мають бути обсягом не менше 1800 знаків без пропусків і зайвих слів.

Кількість графіків – не більше 4. Графіки (**не більше 4**) повинні мати чіткі калібрування по осям. Якщо на одному графіку кілька кривих, безпосередньо на рисунку необхідно вказати їх порядкові номери. Рисунки, в електронному варіанті бажано надавати в розширенні РСХ, фото (**не більше 4**) – в JPEG.

Література складається в порядку згадування. Література має бути оформлена за українським стилем. Посилання на літературу в тексті статті надаються цифрами у квадратних дужках.

Статті рецензуються і редагуються членами редакційної ради – провідними фахівцями з відповідних галузей біології, медицини, стоматології і педіатрії.

Текст друкується через 1,5 інтервали, на білому папері формату А4, висота рядкових букв не менше 12 пунктів. У початку з лівого боку друкується УДК, потім у наступному рядку прізвище та ініціали авторів. У наступному рядку – назва статті. З нового рядка друкується назва установи, місто, електронна адреса. (не більше 5 знаків) – текст статті.

Висота літер: зверху 2,5 см, знизу 3,0 см.

Для оплати буде надіслано авторам додатково, після отримання статті та її рецензування.

Матеріали надсилати за електронною адресою: E-mail: visnik.umsa@ukr.net
кафедра клінічної анатомії і оперативної хірургії.

Контактні телефони: Полтава – (0532) 60-96-12, (050) 668-68-51, (098) 202-34-31
Проніна Олена Миколаївна.

Автори несуть персональну відповідальність за правильність наведеної інформації

Друк офсетний 80 г/м². Гарнітура Calibri. Ум. друк. арк. 36,7. Ум. фабр.-відб. 45,16. Обл.-вид. арк. 31,05.

Замовник: Полтавський державний медичний університет
36011, м. Полтава, вул. Шевченка, 23, ПДМУ, (0532) 60-96-12.

Макет, тиражування: ФОП Мирон І. А., м. Полтава, с. Горбанівка, вул. Київська, 25.

Повноваження: про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції **ПЛ № 33** від 29 листопада 2010 року.

Адреса: 36011, м. Полтава-11, вул. Шевченка, 23, ПДМУ, кафедра клінічної анатомії і оперативної хірургії.

ВІСНИК
ПРОБЛЕМ
БІОЛОГІЇ
І МЕДИЦИНИ

PROBLEMS
OF
MEDICINE

ВІСНИК 2 (160)